

6. Заболотний В.М. Реструктуризація і конкурентоспроможність українських підприємств: сутність і підходи // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2000. - № 2 (90). – с. 71 – 72.

7. Мазур И.И., Шапиро В.Д и др. Реструктуризация предприятий и компаний. Справочное пособие / Под ред. И.И. Мазура. – М.: Высшая школа, 2000. – 587 с.

8. Рябов В. Економічна реформа на рівні підприємств // Економічні реформи сьогодні. – 2000. - № 32. – с. 33 – 39

9. Методические рекомендации по реструктуризации предприятий. – Саранск: Издательство Мордовского университета, 2001. – 43 с.

10. Мізерна Т. Про реструктури-

зацію підприємств // Економіка України. – 1999. - № 2. – с. 86 – 88; Мильнер Б.З. Теория организаций. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 336 с.; Управление современной компанией: Учебник / Под ред. проф. Б.Мильнера и проф. Ф. Лиса. – М.: ИНФРА – М, 2001. – XVIII, 586 с.

11. Білик М. Сутність та класифікація реструктуризації державних підприємств // Економіст. – 2000. - № 1. – с. 96 – 99.

12. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. – Львів: Світ, 2001. – 416 с.

13. Новейший философский словарь / Сост. А.А. Грицанов. – Мн.: Изд. В.М. Скакун, 1998. – 896 с.

Статья поступила в редакцию 15.03.2004

О.М. СЕГЕДІЙ

НУ "Львівська політехніка"

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Ефективність інвестиційної діяльності у значній мірі залежить від того, наскільки правильно обрано об'єкт вкладання інвестиційних ресурсів. Це стосується перш за все вибору галузі, в яку на даний момент часу доцільно інвестувати кошти, а також визначення найбільш інвестиційно привабливих підприємств у межах цієї галузі.

Вирішення завдання вибору об'єкта інвестування є неможливим без наявності повної та достовірної інформації про поточні та перспективні значення показників, на підставі яких приймається остаточне рішення про вкладання інвестицій. При цьому важливо визначити перелік тих показників, що характеризують чинники, які мають найбільший вплив на формування інвестиційного потенціалу об'єктів інвестування, і, отже, інформація про які має найбільшу цінність для прийняття обґрунтованого інвестиційного рішення.

Аналіз останніх досліджень і результатів. Питанням оцінки інвестиційної привабливості підприємств на теперішній час присвячено досить багато наукових праць, зокрема [1,2,3]. Автори цих робіт наводять низку показників, що характеризують інвестиційну привабливість підприємств, обґрунтовують загальний механізм оцінки доцільності інвестування розвитку підприємств. Особлива увага при цьому надається показникам, що описують фінансовий стан підприємства (його платоспроможність, ліквідність, фінансову надійність, ділову активність та прибутковість). На нашу думку, використання цих показників дає можливість оцінити передусім поточний рівень інвестиційної привабливості підприємства з точки зору його власників та кредиторів, але не дозволяє зробити обґрунтований висновок про до-

цільність інвестування розвитку даного підприємства і, тим більше, про раціональні обсяги такого інвестування. Таким чином, необхідним є визначення показників, на підставі інформації про які можна було б зробити узагальнюючу оцінку інвестиційного потенціалу будь-якого підприємства шляхом визначення оптимальних розмірів вкладання інвестицій у нього.

Основними цілями даної роботи є обґрунтування узагальнюючого показника оцінки інвестиційного потенціалу підприємств; розробка критерію оцінки доцільності інвестування коштів у подальший розвиток певного підприємства; побудова математичної моделі впливу окремих чинників на рівень інвестиційної привабливості підприємств; визначення показників, які мають найбільшу інформаційну значущість для прийняття обґрунтованого рішення про обсяги інвестування коштів у розвиток підприємства.

Аналізуючи рівень інвестиційної привабливості підприємства, необхідно вирішити дві основні задачі: визначити доцільність інвестування на даний момент часу коштів у розвиток підприємства та з припустимим ступенем точності оцінити раціональні розміри такого інвестування. Таким чином, в якості узагальнюючого показника оцінки інвестиційного потенціалу підприємства доцільно обрати показник раціонального обсягу додаткового інвестування коштів, за якого забезпечується найвищий рівень прибутковості інвестицій, вкладених у дане підприємство.

Основними напрямками інвестування діяльності підприємства є: вкладення коштів у розширення виробництва тих видів продукції, які вже виробляються на підприємстві; вкладення інвестицій у виробництво нових видів продукції; інвестування технічного переозброєння та інших ви-

дів поліпшення основних засобів підприємства; вкладення коштів у поповнення оборотних засобів підприємства. У даній роботі розглядається перший з перелічених напрямів інвестування підприємства.

При побудові математичних моделей, поданих у даній статті, було здійснено два основні припущення.

По-перше, приймається, що показники собівартості одиниці продукції та її питомої капіталомісткості не змінюються із зміною фізичного обсягу її виготовлення та є однаковими для усіх підприємств даної галузі. Це припущення було прийнято, переважно, для спрощення та полегшення сприйняття процедури побудови запропонованих моделей і може бути за необхідності знято з одночасним ускладненням цих моделей.

По-друге, у статті розглядається випадок інвестування коштів у виробництво лише одного виду продукції. Якщо підприємство виготовляє кілька видів продукції, то постає проблема агрегування та усереднення показників, наведених у запропонованих нижче моделях. Цю проблему легше вирішити, якщо у моделях не містяться показники, що описують фізичні характеристики продукції (зокрема, її ціну та натуральні обсяги виробництва). Тому у кінцевому вигляді усі запропоновані у роботі аналітичні вирази містять лише вартісні показники виробництва продукції або такі показники, які, у принципі, піддаються усередненню.

Якщо врахувати наведені вище припущення, то показник прибутку Π певного підприємства як функція від додаткового обсягу виробництва продукції Δq або додаткового розміру інвестицій у це виробництво Δk може бути поданий у такому вигляді:

$$\Pi = (C(Q_0 + \Delta q) - c) \times (q_0 + \Delta q) = \left(C \left(\frac{K_0 + \Delta k}{r} \right) - c \right) \times \left(\frac{k_0 + \Delta k}{r} \right), \quad (1)$$

де Π - прибуток даного підприємства; C - ціна одиниці продукції без непрямих податків як функція від сукупного галузевого

обсягу її виробництва або сукупних активів підприємств галузі; Q_0 - натуральний обсяг виробництва продукції усіма підпри-

емствами галузі на даний момент часу; Δq - приріст натурального обсягу виробництва продукції на даному підприємстві; c - собівартість одиниці продукції; q_0 - натуральний обсяг виробництва продукції на даному підприємстві до його зростання; K_0 - сумарна вартість активів підприємств галузі, що приймають участь у виробництві даного виду продукції, на певний момент часу; Δk - приріст вартості активів даного підприємства; r - питома капіталомісткість одиниці продукції (відношення вартості активів до річного обсягу виробництва

продукції у натуральних одиницях виміру); k_0 - вартість активів даного підприємства на певний момент часу.

Для того, щоб визначити оптимальний розмір додаткового обсягу інвестицій у розширення виробництва продукції даним підприємством необхідно знайти похідну Π як функцію від Δk та прирівняти її до нормальної прибутковості інвестицій E_H (тобто прибутковості інвестицій у доступні альтернативні напрями інвестування із середньою на даний момент прибутковістю вкладення коштів):

$$\Pi'(\Delta k) = \Pi' \left(\frac{K_0 + \Delta k}{r} \right) \times \left(\frac{k_0 + \Delta k}{r^2} \right) + \left(\Pi \left(\frac{k_0 + \Delta k}{r} \right) - c \right) \times \frac{1}{r} = E_H. \quad (2)$$

Вираз (2) є еквівалентним такому:

$$\Pi'(Q_0 + \Delta q) \times (q_0 + \Delta q) + \Pi(Q_0 + \Delta q) - \Pi_H = 0, \quad (3)$$

де Π_H - нормальна (рівноважна) ціна одиниці продукції (питомі приведені витрати), які розраховуються за формулою:

$$\Pi_H = c + r \times E_H \quad (4)$$

Очевидно, що умовою, за якої обсяг активів даного підприємства є оптималь-

ним, і, відповідно, додаткове інвестування коштів у розвиток підприємства є недоцільним, є рівність нулю Δq у виразі (3), тобто

$$\Pi'(Q_0) \times (q_0) + \Pi(Q_0) - \Pi_H = 0. \quad (5)$$

Провівши низку перетворень виразу (5), можна подати його у такому еквівалентному вигляді:

$$k_0 = \frac{K_0^2 \times |e| \times (E - E_H)}{B_0}, \quad (6)$$

де $|e|$ - модуль поточного значення коефіцієнта еластичності попиту на продукцію за її ціною

$$(|e| = Q'(C_0) \times C_0 : Q_0);$$

E - поточний рівень прибутковості активів ($E = (C_0 - c) \times Q_0 : K_0$);

B_0 - поточний обсяг виробництва продукції у вартісних одиницях виміру

$$(B_0 = C_0 \times Q_0).$$

Таким чином, якщо значення k_0 є меншим від значення правої частини рівності (6), то інвестування коштів у дане підприємство є доцільним; якщо ж ця умова не виконується, то інвестування коштів є недоцільним.

Значно складнішою є задача визначення оптимальної величини обсягів інвестування у розширення виробництва продукції певним підприємством. Ця складність зумовлена, насамперед, неможливістю у більшості випадків достатньо точно описати функцію попиту на продукцію.

Тому здійснити оцінку раціональних

обсягів інвестування коштів у розвиток підприємства можна лише наближено, скориставшись при цьому тим фактом, що для переважної більшості видів продукції функція попиту має дві такі властивості: вона є випуклою униз (тобто усі точки її графіку лежать вище будь-якої з дотичних до нього); модуль значення похідної функції попиту (залежності між ціною одиниці продукції та фізичним обсягом її виробництва) зменшується із збільшенням аргументу цієї функції.

Використовуючи методи обчислювальної математики, оцінку раціонального розміру інвестування коштів у збільшення обсягів виробництва продукції певним підприємством можна здійснити у п'ять етапів:

1. Визначаємо рівняння дотичної до графіка функції попиту у точці з абсцисою Q_0 . Це рівняння має такий вигляд:

$$C(Q) = C(Q_0) - Q_0 \times C'(Q_0) + C'(Q_0) \times Q. \quad (7)$$

2. Прирівнюємо рівняння (7) до рівнозначної ціни одиниці продукції:

$$C(Q_0) - Q_0 \times C'(Q_0) + C'(Q_0) \times Q = C_H. \quad (8)$$

3. З рівняння (8) знаходимо Q :

$$Q_s = \frac{C(Q_0) - Q_0 \times C'(Q_0) - C_H}{-C'(Q_0)}, \quad (9)$$

де Q_s - значення натурального обсягу виробництва Q , яке отримується з рівняння (8).

4. Визначаємо сукупний обсяг виробництва продукції Q_1 усіма підприємствами галузі після здійснення його розширення даним підприємством за такою формулою:

$$Q_1 = 0,5 \times (Q_0 - q_0 + Q_s). \quad (10)$$

З виразу (10) випливає, що раціональний розмір додаткового випуску продукції Δq_r даним підприємством буде становити:

$$\Delta q_r = Q_1 - Q_0. \quad (11)$$

5. Множимо Δq_r на питому капіталомісткість продукції r і знаходимо раціональний обсяг інвестування коштів у розширення виробництва продукції на даному підприємстві.

Слід відзначити, що запропонований підхід до визначення раціонального обсягу інвестування коштів у певне підприємство дозволяє оцінити нижню межу такого обсягу. Для того, щоб знайти більш точну оцінку раціонального обсягу інвестування, потрібно повторити запропонований алгоритм розрахунку декілька разів, користуючись при цьому даними, отриманими на попередньому етапі обрахунків.

Вираз (9) можна подати у такому еквівалентному вигляді:

$$Q_s = \frac{K_0^2 \times |e| \times (E - E_H)}{B_0 \times r} - K_0 : r. \quad (12)$$

Тоді мінімальний розмір раціональних обсягів інвестування коштів у розширення виробництва продукції певним підприємством K_m буде визначатися за такою формулою:

$$K_m = 0,5 \times r \times (Q_0 - q_0 + Q_s) = 0,5 \times \left(\frac{K_0^2 \times |e| \times (E - E_H)}{B_0} - k_0 \right). \quad (13)$$

Висновки:

1. В якості узагальнюючого показника оцінки інвестиційного потенціалу підприємства доцільно обрати показник раціонального обсягу додаткового інвестування коштів, за якого забезпечується найвищий рівень прибутковості інвестицій, вкладених у дане підприємство.

2. Розмір інвестиційного потенціалу підприємства залежить, насамперед, від значень таких показників як: сумарна вартість активів підприємств галузі, питома капіталомісткість одиниці продукції, собівартість одиниці продукції, вартість активів даного підприємства, модуль поточного значення коефіцієнта еластичності попиту на продукцію за її ціною, поточний рівень прибутковості активів підприємств галузі, сукупний поточний обсяг виробництва продукції підприємствами галузі у вартісних одиницях виміру. Знання інформації про ці показники є необхідною умовою для прийняття раціональних рішень про обсяги

інвестування розвитку певного підприємства.

3. Використання запропонованого підходу до оцінки інвестиційного потенціалу підприємства дозволяє вирішити дві основні задачі такої оцінки: оцінити доцільність інвестування розвитку підприємства у певний момент часу та розрахувати раціональні обсяги такого інвестування.

Література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП “ИТЕМ” ЛТД, 1995.
2. Кулініч Т.В. Моніторинг інвестиційної привабливості підприємства // Вісн. НУ “Львівська політехніка”. 2000. – № 391. – С. 113 – 120.
3. Шеремет А., Негашев Е. Методика финансового анализа. – М.: “Инфра-М”, 1999.

Статья поступила в редакцию 22.03.2004

К.В. ЯКОВЕНКО,

Харківський державний економічний університет

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Рівень економічного розвитку країни залежить від ступеню розвитку господарюючих суб'єктів. В свою чергу, сталий розвиток підприємства знаходиться у прямій залежності від якості здійснення своїх функцій управлінським персоналом. В даному випадку мова йде про правильний підхід керівників до вибору того чи іншого стилю керівництва, що відповідає конкретній ситуації.

В різні часи на вивчення феномену управління, дослідження стилів поведінки керівника в процесі виконання ним своїх функцій, звертали увагу вчені та практики. Серед них доцільно було б виділити праці й здобутки таких науковців, як Мескон М.Х., Альберт М., Хедоурі Ф. [1], Єгоршин О.П. [2], Кнорринг В.І. [3], Шипунов В.Г. [4], Розанова В.А. [5], Турецька Г.В. [6], Чірікова А.Є. [7], Ложкін Г. [8], Самарцева О.К. [9], Штейнберг О.Г. [10], Нікі-

форов Г.С. [11] та інші. Разом зі своїми співавторами, частіше за все спираючись на дослідження видатних вчених, а саме: Дугласа Мак-Грегора, Курта Левіна, Ренсіса Лайкерта, Роберта Блейка й Джейн Моутон, Роберта Хауса, Віктора Врума та Філіпа Йеттона, а також здобутки сучасних авторів – Журавльова А.Л. та Рубахіна В.Ф., Ревенко Н.В., Русалінової А.А. й інших, науковці представили досить широку класифікацію стилів керівництва. Але не всі вони в своїх роботах розглядали стилі управління з врахуванням гендерного аспекту, що зумовлює актуальність тематики даної статті.

Метою статті є розроблення стилів управління керівників-жінок на основі актуальних для їх вибору ознак.

Фундаментальними різновидами стилів